MOHORJEV KOLEDAR 2023

Pestrost vsebin žlahtne tradicije

Mohorjev koledar najstarejše slovenske založbe za leto 2023 poleg koledarskih podatkov prinaša poučne, zgodovinske in portretne prispevke, širi domača in tuja obzorja ter se ozira po naravni in kulturni dediščini naše domovine.

Mohorjev koledar 2023 vstopa v 165. leto izhajanja in se tako kot vsakoletna knjižna izdaja ponaša z najdaljšim izročilom na Slovenskem, pa tudi v Evropi nima dosti tekmecev. Prvič je izšel leta 1857 kot *Slovenska koleda za leto 1858, slovenskemu ljudstvu v poduk in razveselovanje*, ter z istim naslovom leta 1858. Obe izdaji je uredil Anton Janežič (1828–1869), literarni zgodovinar, slavist, slovničar, slovaropisec in urednik.

Prispevki so ubrano urejeni v smiselne in zaključene sklope. Bralce med drugim spominjajo na pomembne dogodke iz domače in svetovne zgodovine kot tudi na aktualno kulturno-družbeno dogajanje preteklega leta, s spoštovanjem in hvaležnostjo pa se spominjajo tudi velikih imen, ki so s svojim življenjem in delom neizbrisno zaznamovala slovensko preteklost in sedanjost.

Avtorji

Martin Brecelj, Aleš Maver, France Cukjati, Marija Češčut, Dejan Pacek, Dušan Škodič, Andrej Arko, Ljudmila Bokal, Ferdinand Šerbelj, Janez Suhadolc, Jože Čakš, Zvonka Zupanič Slavec, Matej Šekli, Tadej Gajser, Ana Srovin Coralli, Oliver Tič, Tomaž Erzar, Mateja Cvet, Ivanka Korošec, Jan Dominik Bogataj, Andrej Šalehar, Stane Granda, Mira Delavec Touhami, Renato Podbersič ml., Andreja Legan Ravnikar, Matjaž Klemenčič, Igor Grdina, Urška Perenič, Andraž Arko, Jožef Abram, Milan Jazbec, Milček Komelj, Gregor Čušin, Berta Golob, Jože Urbanija, Jožica Pizzoni, Peter Orešnik, Ignacij Voje, Saška Ocvirk, Tone Gorjup, Tanja Ozvatič, Karl Hren, Franc Kelih, Marko Tavčar

Podatki o knjigi

- Naslov: Mohorjev koledar 2023
- Avtor: več avtorjev
- Zbirka: Redna zbirka za leto 2023
- Urednica: dr. Cvetka Rezar Mlakar
- Velikost: 210 mm x 270 mm
- Vezava: mehka z zavihi
- Število strani: 200
- ISSN: 1318-5462
- Cena: 22 €
- Založnik: Celjska Mohorjeva družba
- Leto izdaje: 2022

Kontakt

Uredništvo
T 03 426 48 00
urednistvo@celjska-mohorjeva.si

Iz knjige

Zeleni bazilisk se zaradi svoje barve zlahka skrije v naravno okolje; foto: Jure Vito Srovin.

sva obiskala La Paz Waterfall Gardens Nature Park (tam sva videla celo jaguarja, ki ga je v živo skoraj nemogoče videti, ker je aktiven ponoči in se izogiba ljudem). Edinstveni sta bili tudi vožnji s kanujem in motornim čolnom, ki sva ju izkusila v Tortugeru na severovzhodu Kostarike in kjer sva med drugim videla krokodile, kajmane, želvice in zelene baziliske – ste vedeli, da so to edine živali, ki lahko tečejo po vodi?!

Morda se sliši malce nepričakovano, ampak precej so naju impresionirali netopirji, ki sva jih stalno srečevala (v neki nastanitvi sem celo brisala njihove iztrebke ponoči; danes se mi to zdi smešno, takrat se mi je zdelo malo manj). V enem izmed krajev (Monteverde) sva se odločila za obisk »Bat Jungle« (slov. Džungla netopirjev), kjer sva se na primer naučila, da so netopirjem najbližja skupina sesalcev opice in da so netopirji izredno koristni (ker pojejo tisoče komarjev na dan).

Potovanje z bratom: ne, ni vedno lahko, je pa zato zabavno

Načrtovanje, spontanost, organiziranje, prepuščanje vsega naključju … Nekatere od teh besed opisujejo mene, druge mojega brata … treba je narediti samo pravo povezavo. ☺ Vsekakor bratsko-sestrsko potovanje ni enostavno, je pa zelo zabavno! Veš, da se boš vsaj petdesetkrat na dan malo sprl in ti res nikdar ne bo dolgčas.

Ni primanjkovalo trenutkov, ko sva bila z bratom zaveznika, na primer ko se je bilo treba upreti varnostniku pri vhodu nacionalnega parka Cahuita, ki nama je zatrjeval, da morava pred vhodom v park odvreči vse plastične vrečke iz nahrbtnika (pa se vrnemo nazaj na »ekoturizem« in varovanje okolja; zakaj zahtevati od turistov nekaj, kar jih sili, da kupijo nove plastične vrečke, ker morajo že uporabljene vreči v smeti? Uporabi plastičnih vrečk se v deževnem obdobju pač ne moreš izogniti).

Velikokrat sva se z bratom znašla v situaciji, ko sva se drug drugemu smejala – na primer jaz njegovemu spotikanju ob vsako tretjo korenino, on pa mojim takšnim in drugačnim skritim talentom (na primer, ko sem v neki nastanitvi po nesreči dala najine stvari v škatlo, na kateri je pisalo »free«, misleč, da je ta škatla prosta; v resnici je ta napis pomenil, da lahko živila in pijačo v tej škatli uporabi kdor koli … tako je najinih stvari seveda hitro zmanjkalo).

Če sem popolnoma iskrena, mi je bilo potovanje z bratom v velik užitek. Včasih me je prepričal v kakšno avanturo, za katero se sicer verjetno ne bi odločila, pa sem se na koncu imela res super (najboljši primer je učna ura surfanja v nacionalnem parku Marino Ballena).

Izkušnje nas bogatijo in Slovenci to vemo

S potovanj vedno pridem polna vtisov, tudi mešanih in protislovnih. Primer takega protislovja, ki ga občutim, ko pomislim na Kostariko, je po eni strani res čudovita narava in ljudje, ki poudarjajo, kako pomembno jo je varovati, po drugi strani pa nepristna okoljevarstvena zavednost, ki se izkazuje v vsakdanjem obnašanju ljudi (na primer metanju odpadkov po tleh). Potrebne spremembe v mentaliteti »navadnega človeka« zato še primanjkuje. Taka protislovja se seveda da počasi odpraviti le ob pristni volji in trudu, pripomorejo pa tudi izkušnje in deljenje znanja.

V Kostariki se je potrdilo, da Slovenci radi potujemo po svetu, vključno s Kostariko. Z bratom sva na prav prisrčen način srečala dva slovenska popotnika, ki sta naju ob iskanju mize v restavraciji spontano ogovorila. Po nekaj minutah pogovora v angleščini se je izkazalo, da lahko »preklopimo« na slovenščino. Kasneje sva srečala še eno slovensko družino, kar je res lep dokaz, da smo Slovenci radovedni in da radi potujemo, še rajši pa srečamo svoje sonarodnjake in se z njimi skupaj nasmejimo!

Oliver Tič

PEŠ ČEZ DVE CELINI OD PATAGONIJE DO ALJASKE

Vedno sem živel z zavedanjem, da je bolje nekaj narediti in pri tem tvegati poraz kot niti ne poskusiti. Za mano je neverjetna izkušnja, ki sem jo živel zadnja štiri leta. Kako posebna in velika je v resnici, sem zares začutil šele ob sprejemu v Slovenskih Konjicah. Ne bi mi uspelo brez podpore svoje lokalne skupnosti in cele države. Moje hvaležno sporočilo vsem skupaj je, da so ljudje po svetu dobri in svet lep.

Moja prva pohodniška izkušnja je bila na poti po Sloveniji. V dveh tednih sem prehodil 330 kilometrov in priznam, da sem se počutil, kot da sem osvojil najvišjo goro na svetu. Potem sem prehodil ZDA od zahodne do vzhodne obale in nato še celoten camino. Take izkušnje ti dojemanje, kaj pomeni prehoditi sto kilometrov, spremenijo. Zadnjih 800 kilometrov proti Aljaski po dolžini zato ni bilo nič posebnega, toda logistika v tem neobljudenem in neprijaznem delu sveta je bistveno zahtevnejša kot kjer koli drugje. Na pot iz Ushuaie na skrajnem jugu Argentine sem krenil oktobra 2018, svojo avanturo pa sem na severu Aljaske zaključil skoraj štiri leta in slabih 25 tisoč kilometrov pozneje.

Težko bi rekel, da so to bile že moje otroške sanje. Po moje sem tudi tisto fazo, da hočem biti gasilec ali zdravnik, kar preskočil. Bil sem pač čisto običajen najstnik, ki si je želel čim bolj vključiti v družbo, si najti prijatelje in svoj košček sveta pod soncem. Prav nič mi ni bilo do tega, da bi izstopal. Šele kasneje sem dojel, da moram slediti svojim sanjam in početi tisto, kar si zares želim. Materialne dobrine mi ne pomenijo nič. Izkušnje, ki sem jih dobil s temi potovanji, pa so preprosto neprecenljive.

Na skrajnem jugu Argentine oktobra 2018

Na neki točki sem kot vsi drugi hodil v službo in delal vse tisto, kar odraslemu človeku pritiče. Toda nekaj mi je manjkalo. Pa ne da bi bilo kaj zares narobe ali slabo. Hotel sem pobegniti monotonosti, ki je lezla vame. To je bil tudi razlog za tisti prvi daljši pohod. Moral sem stopiti iz svoje cone udobja, ker verjamem, da se ti šele tako lahko zgodijo res lepe stvari v življenju. V zadnjih letih sem spoznal celo vrsto novih kultur, ogromno krasnih ljudi, spotoma sem se naučil tudi novega jezika, španščine. Bilo je vredno vsega časa, truda in denarja.

Res pa si na začetku nisem znal predstavljati, kaj vse me čaka. Nisem si hotel delati natančnih načrtov. Po izkušnjah sem vedel, da se ti kot domine podrejo takoj, ko gre prva stvar drugače, kot si predvidel. Uredil sem osnovne stvari, predvsem papirologijo, se pozanimal, kako je s potrebnimi vizami in podobno. Edina stvar, ki bi jo spremenil, če bi šel še enkrat na pot, je znanje jezika. Špansko bi se naučil, preden bi šel na pot. Prepričan sem namreč bil, da se bom lahko v državah Južne Amerike znašel z angleščino, ampak ni šlo in v začetku sem imel zelo velike težave s komunikacijo.

Pri opremi sem moral vzeti v zakup, da bom na poti več let, da bom hodil v vseh letnih časih na poti vse leto, da bom hodil v vseh različnih terenih. Tako sem moral biti in po zelo različnih terenih. Tako sem moral biti pripravljen na vse; tako na zelo mrzlo zimo kot

Tanja Ozvatič

CELJSKA MOHORJEVA DRUŽBA

Kaj neki je Bog moral lepega pripraviti v nebesih, da se je v tem letu poslovilo toliko velikih? Dr. Mihael Glavan, dr. Primož Kuret, Marija Bitenc Samec, Boris Pahor, dr. Tomo Korošec, dr. Kajetan Gantar, dr. Vladimir Kos … So se morda odločili oditi prav v Plečnikovem letu? Želim si predstavljati, da svoje največje kvalitete živijo naprej v Mojstrovi družbi in nam tkejo neizbežen prostor-čas iz niti le vrhunske umetnosti vseh zvrsti.

Ko se sredi oktobra oziramo nazaj na leto 2022, smo pri Celjski Mohorjevi zadovoljni s knjižnimi meseci, ki so za nami; še vedno pa z veliko žalostjo in skrbjo zaradi vojne, ki jo je Rusija začela z napadom na Ukrajino, zremo k našim ukrajinskim rojakom v treznem zavedanju, da nas zgodovina ni naučila prav veliko. Čas nam je postregel z zelo intenzivnimi zgodovinskimi dogodki: najprej koncem 2019 izbruh svetovne pandemije koronavirusa, nato spomladi 2022 vojna v Ukrajini, ki ji ni videti konca in ogroža svetovni mir, letos velike podražitve na vseh področjih ter občutno podaljšanje dobave vsakršnih materialov in dobrin.

V poslovnem smislu je bilo leto za založbo uspešno, predvsem na račun spodbud knjigi, ki jih je vlada založništvu namenila v obliki koriščenja bonov za nakup knjig in učbenikov, pa tudi nekoliko velikodušnejših subvencij Javne agencije za knjigo. Tudi sodelavke v knjigarni bodo gotovo za vedno pomnile zadnje junijske dni pred iztekom veljavnosti bonov, ko so v polnih knjigarnah morale napeti vse moči, da so uspele postreči vsem kupcem. Bo pozornost, ki je bila na tak način izkazana pomenu knjige, dosegla želene učinke in rodila nove ljubiteljе branja? Čas bo pokazal. Celjska Mohorjeva vsekakor tudi v tem letu ponuja številne kakovostne nove izdaje in nekaj pravih literarnih presežkov.

Ker v pregledu dogodkov vedno sežemo v čas od začetka oktobra prejšnjega do konca septembra tekočega leta, je treba opozoriti, da so bile knjigarne v letu 2021 zaradi epidemije kovida nekaj tednov zaprte in v različnih obdobjih je veljala prepoved javnega zbiranja in organiziranja dogodkov.

Oktobra 2021 je urednik Aleš Čeh z avtorji v knjigarni v Ljubljani predstavil virtuozno delo **dr. Leona Oblaka**, 3147 verzov dolgo pesnitev *Jezus Kristus*, v obliki globoke religiozne in metrično urejene poezije predstavljeno Novo

zavezo; v Domu sv. Jožefa v Celju pa prevod **Gašperja Kvartiča**, h kateremu je spremno besedo napisal **dr. Aleš Maver**, in sicer *Povest o latinščini* švedskega jezikoslovca

Toreja Jansona – doslej najpreglednejšo knjigo o zgodovini, vplivu in zakonitostih latinskega jezika. Oktober je postregel še z dvema izvirnima naslovoma, in sicer zgodovinskim romanom **Zlatke Rakovec Felser** *Mati kraljev*, ki oriše usodo Elizabete, vnukinje Barbare Celjske, predstavili pa smo ga v Pokrajinskem muzeju

Maribor ob sodelovanju **Darke Tancer Kajnih** in urednice **Saške Ocvirk**, ki je uredila tudi prvi del priročnika *Berem z Vidom 1* specialne pedagoginje **Mateje Cvet**. Izvirni delovni zvezek in učbenik v enem je preverjeno učinkovit pripomoček, ki pomaga usvajati prve korake veščin branja in lajšati težave otrokom z disleksijo.

Mesec predstavitev smo sklenili z izjemno dobro obiskanim literarnim dogodkom pri Sveti Ani v Slovenskih goricah, kjer se je **Feriju Lainščku** in **Tonetu Partljiču** s svojim romanom *Sonce Petovione* pridružil tudi **Branko Cestnik**. Zaradi epidemije kovida vsakoletnega knjižnega sejma v Frankfurtu ni bilo v tradicionalni sejemski obliki.

Novembra smo v knjigarni gostili **dr. Tanjo Repič Slavič** in **dr. Christiana Gostečnika** ob izidu zbornika *Nasilje*. To je bil še zadnji dogodek tega leta pred občinstvom, vse naslednje smo zaradi zaostrenih epidemioloških razmer in širjenja koronavirusa morali spet preseliti na splet, med drugimi tudi predstavitve knjig *Redne zbirke*, ki ji je tradicionalno posvečen mesec november. Zbirka je poleg *Koledarja* 2022 (uredila **dr. Cvetka Rezar Mlakar**) v darilnem paketu ponudila večernico *Banatski cvet* **Tomaža Klinarja**, monografijo **Ferdinanda** in **Gioie Lanzi** *Svetniki in zavetniki*, prvo veliko slikanico o blaženem Antonu Martinu Slomšku *Pastirček s Sloma* **Mojiceje Bonte** in **Polone Kosec** ter priročnik *Permakultura na vrtu in v življenju* Bojce Januš. Ker je bil odpovedan tudi Slovenski knjižni sejem, smo priročnik *Permakultura* bralcem približali v okviru spletnega sloven-

skega knjižnega sejma. Dve knjigi iz zbirke Smisel s področja logoterapije, *Stori prvi korak* **Elisabeth Lukas** ter *Jezus in logoterapija* Franklovega učenca **Roberta C. Leslija**, so v spletnem pogovoru predstavili **dr. Sebastjan Kristović**, urednik zbirke **dr. Jože Ramovš** in urednica **Saška Ocvirk**. Spletna je bila

tudi obeležitev stotega rojstnega dne pisatelja **Zorka Simčiča**, ob jubileju stoletnika je izšla nova izdaja romana *Človek na obeh straneh stene* s spremno

3000 Celje, Prešernova ulica 23, T 03 426 48 00, F 03 426 48 10, Knjigarna: T 03 490 14 21, F 03 490 14 22
1000 Ljubljana, Nazorjeva ulica 1, T 01 244 36 52, F 01 244 36 75, Knjigarna: T 01 244 36 50
info@celjska-mohorjeva.si • www.mohorjeva.org